

Eva Kneepkens
e.kneepkens@medischcontact.nl

Uitspraak Berisping

Huisarts controleert consult coassistent onvoldoende en mist borstkankerdiagnose

'Zij vindt ook zelf dat het niet goed is gegaan bij het consult van haar coassistent voor wiens handelen zij als supervisor verantwoordelijk was', schrijft het Regionaal Tuchtcollege Amsterdam. De uitspraak draait om een patiënte, een dertiger, die op het spreekuur bij de coassistent komt vanwege een knobbel-tje in haar linkerborst. De coassistent, die onder supervisie van de huisarts zijn laatste coschap loopt, sluit de alarmsymptomen uit en noteert: 'Geen aanwijzingen op maligniteit en geen reden voor aanvullend onderzoek.'

Ruim vijf maanden later meldt patiënte zich opnieuw. Nu met twee knobbeltjes in de linkerborst. De huisarts ziet patiënte deze keer zelf en verwijst haar naar de mammapoli. Een week later volgt de uitslag: borstkanker. Patiënte dient een aantal klachten in tegen haar – inmiddels voormalig – huisarts. Zo betwijfelt patiënte of de huisarts het consult van de coassistent achteraf wel echt heeft gecontroleerd zoals de huisarts beweert. Die zegt dat supervisie achteraf standaard is, maar ze kan zich die niet herinneren en er staat ook niets over in het medisch dossier. Het college gaat ervan uit dat de huisarts het consult wel heeft gecontroleerd, maar concludeert dat de supervisie onvoldoende was. Zo heeft de coassistent niet genoteerd hoe groot de knobbel was. Bovendien vindt het

RTG dat 'voor een redelijk handelend beroepsgenoot in deze specifieke situatie, dus ook zonder dat er bij lichamelijk onderzoek andere aanwijzingen voor maligniteit volgens de NHG-Standaard worden gevonden, het gegeven van een al een jaar bestaand en groeiend knobbeltje aanleiding had moeten zijn tot doorverwijzing naar een mammapoli of in ieder geval voor het maken van een mammografie'. Huisarts en jurist Roelf Norg vindt dat de huisarts tekortschoot, omdat ze niet heeft vastgelegd in het medisch dossier dat supervisie heeft plaatsgevonden. 'Diverse HIS'en (huisartseninformatiesystemen, red.) hebben hier handige manieren voor gevonden', schrijft hij. 'Daarmee is het argument "omslachtig" niet meer geldig. Maar goed, duidelijk is dat er met of zonder supervisie niet gehandeld is volgens de NHG-Standaard.' Het college vindt het positief dat de huisarts haar excuses aanbod, een VIM-melding (veilig incident melden) deed en de werkwijze voor coassistenten in haar praktijk verbeterde. Toch mist het college voldoende zelfreflectie van de huisarts op haar rol als supervisor. Zo zag de huisarts kennelijk geen reden om als supervisor, los van de wens van patiënte, 'het initiatief te nemen alsnog in detail samen met de coassistent de gang van zaken te evalueren uit oogpunt van wederzijds leereffect', schrijft het college. 'Ik kan me daarom voorstellen dat een berisping is gegeven en niet met een waarschuwing is volstaan', reageert Norg.

Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam d.d. 25 augustus 2023

(ingekort door redactie medisch Contact)

Beslissing in de zaak onder nummer A2022/4886 op de klacht van A, wonende in B, klaagster, gemachtigden C, en D, tegen E, huisarts, werkzaam in B, verweerder, hierna ook: de huisarts, gemachtigde: mr. A.W. Hielkema, werkzaam in Utrecht.

01

Waar gaat de zaak over?

(...)

02

De procedure

(...)

2.2 De zaak is behandeld op de openbare zitting van 14 juli 2023. De partijen zijn verschenen en werden bijgestaan door hun gemachtigden. (...)

03

Wat is er gebeurd?

3.1 Vanaf november 2014 stond klaagster (geboren in 1988) bij de praktijk van de huisarts ingeschreven. Begin november 2021 heeft klaagster telefonisch via de assistent van de praktijk een afspraak voor een consult op 17 november 2021 gemaakt. Zij maakte zich ongerust over een knobbel in haar linkerborst. Dat voelde zij al een jaar en het groeide.

3.2 Op de praktijk is klaagster op 17 november 2021 (uitsluitend) gezien door een coassistent (hierna: de coassistent). Van 1 november 2021 tot 5 december 2021 liep deze een coschap bij deze praktijk. Dit was een van de laatste coschappen voor hem. Hij had de coschappen interne en chirurgie al gelopen. De coassistent stond onder supervisie van de huisarts.

3.3 Na lichamelijk onderzoek kwam de coassistent tot de conclusie dat sprake was van een opgezwollen klier en dat nader onderzoek niet nodig was. (...) Op woensdag 20 april 2022 belde klaagster via de spoedlijn naar de praktijk. De assistent die zij aan de lijn had verzocht zij een afspraak in te plannen vanwege de knobbel in haar borst.

Inmiddels was er ook een tweede knobbel. In het HIS noteert de assistent:

'(...) P geen reden voor spoedlijn, afspraak ingepland.'

Op 26 april 2022 heeft de huisarts klaagster op de praktijk gezien. Zij heeft een anamnese afgenomen en lichamelijk onderzoek ingericht. Het HIS vermeldt:

*'S Heeft knobbel in de borst, sinds 1 jaar
O groot knobbel op 12 uur, kleinere knobbel op 6 uur
E X 19.00 Knobbel/zwelling borst(en) vrouw
P verwijzing verstuurd naar de mammapoli'* (...)

3.6 Op 4 mei 2022 heeft de huisarts de uitslag telefonisch meegedeeld aan klaagster en excuses gemaakt. In het HIS noteert zij op dezelfde dag:

'S Mammacarcinoom. Ik zie geen eerdere mammografie. Wel een wat discutabel consult van F, (co-assistent). (...)' (...)

3.8 Klaagster is op 14 juni 2022 van huisarts veranderd. (...)

04

De klacht en de reactie van de huisarts

4.1 Klaagster verwijt de huisarts:

- het voeren van een praktijk waarbij coassistenten zonder enige vorm van supervisie, laat staan enige opvolging van hun eerder gegeven adviezen (bijvoorbeeld het nabellen na twee weken om te zien of het knobbel in de borst inderdaad slechts een opgezette klier betrof), verstrekkende conclusies trekken;
- het niet adequaat reageren tijdens het consult in april (2022), waarbij klaagster moest aandringen op een doorverwijzing en zijzelf de keuze moest maken of zij een spoed- of normale verwijzing naar de mammapoli wilde. (...)
- het afschuiven van de verantwoordelijkheid voor de verkeerde diagnose aan (alleen) de coassistent. (...)

4.2 De huisarts heeft inhoudelijk verweer gevoerd. (...)

05

De overwegingen van het college

5.1 Vooropstaat dat de situatie waarin klaagster is komen te verkeren heel verdrietig is. Het is naar dat zij zo'n langdurige en zware behandeling met bijwerkingen heeft moeten

en moet ondergaan, dat een borstsparende operatie niet mogelijk is gebleken en dat haar kindervens (verder) is bemoeilijkt. Dat dit lichamelijk en psychisch zeer zwaar is voor zowel klaagster als haar partner is invoelbaar en daar komt nog de pijnlijke gedachte bij dat zij bij een eerdere diagnose eerder had kunnen beginnen met de behandeling.

Welke criteria gelden bij de beoordeling?
(...)

5.4 Vooropstaat het volgende. Coassistenten zijn niet onderworpen aan het tuchtrecht (...) omdat zij zelf niet BIG-geregistreerd zijn. BIG-geregistreerde zorgverleners – in de praktijk meestal artsen – zijn daarom altijd tuchtrechtelijk verantwoordelijk voor alle handelingen die onder hun supervisie worden verricht. Indien een coassistent geen of onvoldoende ervaring heeft die vereist is voor het zelfstandig verrichten van bepaalde handelingen, zal de supervisor met dat gemis aan bekwaamheid rekening moeten houden door de coassistent de bedoelde handelingen nog niet zelfstandig te laten verrichten, dan wel het gemis aan ervaring zelf op enigerlei wijze moeten compenseren door toezicht of tussenkomst. De supervisor kan slechts opdracht geven tot het zelfstandig verrichten van een medische handeling in de zin van de wet BIG indien hij redelijkerwijs mag aannemen dat de coassistent bekwaam en bevoegd is tot het verrichten van die handeling en de supervisor hem indien nodig aanwijzingen kan geven en zijn toezicht en eventuele tussenkomst verzekerd zijn.

Klachtonderdeel a

5.5 (...) Klaagster betwijfelt of over dit consult daadwerkelijk supervisie heeft plaatsgehad. Zij is immers ook achteraf niet alsnog doorverwezen en evenmin is er alsnog een vervolgspraak gemaakt door of via de huisarts. Dat wekt bevreemding temeer nu de huisarts op 4 mei 2022, achteraf terugkijkend op de verslaglegging van het consult van de coassistent van 17 november 2021, dit 'een discutabel consult' noemt. Als er wel supervisie heeft plaatsgevonden, dan was deze van onvoldoende kwaliteit, aangezien de huisarts in het kader daarvan alsnog had moeten corrigeren wat de coassistent verkeerd had gedaan. (...)

5.7 De huisarts heeft in reactie op dit klachtonderdeel het volgende aangevoerd.

Haar praktijk kent een vast programma voor de coassistenten. (...) In het begin loopt de coassistent mee met het spreekuur van de huisarts. Vervolgens krijgt hij een spreekuur met supervisie voor- en achteraf. Later is dat (alleen) supervisie achteraf. (...) Alle consultants worden in de supervisie besproken.

5.8 De huisarts kan zich de supervisie van de coassistent na afloop van dit consult niet meer concreet herinneren. Er zijn in het medisch dossier geen aantekeningen van gemaakt. Maar omdat zij altijd dagelijks supervisies doet met haar coassistenten en zij die middag geen andere afspraken had, kan het naar haar mening niet anders dan dat zij het consult op 17 november 2021 tussen de middag aan de hand van de door de coassistent in het HIS vastgelegde notities met hem heeft doorgesproken. (...)

5.10 Verder heeft de huisarts aangegeven dat zij na de uitslagen van 4 mei 2022 de verslaglegging van het consult van 17 november 2021 opnieuw kritisch heeft bekeken en reflecterend verklaard dat toen een aanvullend advies passend zou zijn geweest evenals een verwijzing voor een mammografie, zodat nadere differentiatie tussen een goedaardige en niet-goedaardige situatie nader kon worden onderbouwd. Dit advies heeft de huisarts naar aanleiding van de supervisie niet alsnog aan klagster gegeven of laten geven, en dat spijt haar bijzonder.

5.11 Het college overweegt als volgt. (...) Op basis van de verklaring van de huisarts gaat het college ervan uit dat de huisarts op 17 november 2021 na afloop van het consult wel supervisie heeft verricht.

5.12 Daarmee komt het college toe aan de beoordeling of deze supervisie inhoudelijk voldeed aan hetgeen in de gegeven situatie van een redelijk handelend beroepsgenoot verlangd mocht worden. Naar het oordeel van het college is dit niet het geval. (...)

5.13 Afgaande op de verslaglegging in het medisch dossier heeft de coassistent bij zijn lichamelijk onderzoek de 'klinische aanwijzingen voor maligniteit' uit de NHG-Standaard nagelopen en heeft hij geconcludeerd dat daarvan geen sprake was. Wat echter ontbreekt, is het gegeven hoe groot de knobbel was die de coassistent heeft gevoeld. Het belang om dit wel te onderzoeken en te

vermelden klemmt, temeer nu in de verslaglegging ook staat: 'Knobbel in linkerborst al een jaar, pte merkt dat het steeds groter wordt.' Dit is een belangrijk alarmsignaal dat volgt uit de anamnese en niet uit het lichamelijk onderzoek zelf.

De huisarts zou de ontstane situatie dolgraag ongedaan willen maken

5.14 Hoewel dit niet met zoveel woorden in de genoemde NHG-Standaard staat, had een redelijk handelend beroepsgenoot dit gegeven wel als essentieel moeten aanmerken en vastleggen, juist ook ter bepaling van (en controle op) de keuze van het vervolgbeleid. Naar het oordeel van het college had bovendien voor een redelijk handelend beroepsgenoot in deze specifieke situatie, dus ook zonder dat er bij lichamelijk onderzoek andere aanwijzingen voor maligniteit volgens de NHG-Standaard worden gevonden, het gegeven van een al een jaar bestaand en groeiend knobbeltje aanleiding moeten zijn tot doorverwijzing naar een mammopoli of in ieder geval voor het maken van een mammografie.

5.15 Niet gesteld noch gebleken is echter dat de coassistent een van deze vervolgstappen heeft ingezet. Zoals de huisarts ook heeft erkend, is zij als supervisor tuchtrechtelijk verantwoordelijk voor deze handelwijze van de coassistent in kwestie. Dat betekent dat niet de handelwijze van de coassistent, maar de door de huisarts veronderstelde supervisie van diens consult hier ter tuchtrechtelijke beoordeling voorligt. De huisarts erkent dat zij naar aanleiding van de interview geen enkele verdere actie heeft genomen ter correctie van de hiervoor weergegeven handelwijze van de coassistent. Deze ommissie van de huisarts is haar tuchtrechtelijk verwijtbaar. (...)

5.16 Klachtonderdeel a is dus gegrond. (...)

Klachtonderdeel c
(...)

5.24 Het college overweegt als volgt. Het verwijt van klagster is gebaseerd op de lezing van klagster. De lezingen van partijen over de feitelijke gang van zaken bij de telefoongesprekken lopen echter uiteen. Niet kan worden vastgesteld welke van beide lezingen het meest aannemelijk is. Daarom kan het verwijt dat de huisarts in haar berichtgeving aan klagster de (gehele) verantwoordelijkheid heeft willen afschuiven op de coassistent niet gegrond worden bevonden. (...)

Slotsom

5.26 Uit de overwegingen hiervoor volgt dat klachtonderdeel a gegrond is en dat de klachtonderdelen b en c ongegrond zijn. (...)

Maatregel

5.27 Alles afwegend, ziet het college aanleiding aan de huisarts de maatregel van berisping op te leggen. Daarbij staat de ernst van het tuchtrechtelijk verwijt, zoals hiervoor is omschreven, voorop. Verder is meegewogen dat de huisarts – ook ter zitting – heeft benadrukt dat zij zich de ontstane situatie aantrekt en deze als dat mogelijk zou zijn dolgraag ongedaan zou willen maken. Zij vindt ook zelf dat het niet goed is gegaan bij het consult van haar coassistent voor wiens handelen zij als supervisor verantwoordelijk was. Zij heeft telefonisch haar excuses gemaakt aan klagster. Bovendien heeft zij een interne VIM-melding (veilig incident melden) gedaan. Ook heeft zij haar praktijkbeleid voor de werkwijze van coassistenten aangescherpt en directiever gemaakt. Het team is er nogmaals van op de hoogte gebracht dat niemand naar huis mag zonder dat een consult is nabesproken. Dat alles is positief te noemen. Dit neemt echter niet weg dat het college er niet geheel van overtuigd is dat de huisarts voldoende doordrongen is van de ernst van het tuchtrechtelijke verwijt dat aan haarzelf als supervisor is gericht. Daarbij gaat het in de kern niet om de handelwijze van de coassistent, maar om het verzaken van de eigen verantwoordelijkheid hiervoor van de huisarts als supervisor tijdens haar invulling van de (veronderstellenderwijs wél gegeven) supervisie op het consult. De huisarts heeft ter zitting verklaard dat zij het aan klagster aangeboden gesprek samen met de coassistent ook van belang achtte om te achterhalen hoe de supervisie was verlopen, maar dat het niet meer is gekomen van dat gesprek omdat

klaagster haar uitnodiging daarvoor onbeantwoord had gelaten. De huisarts heeft dus geen aanleiding gezien om – onafhankelijk van de al dan niet bestaande wens daartoe van klaagster – zelf in haar hoedanigheid van verantwoordelijke supervisor het initiatief te nemen alsnog in detail samen met de coassistent de gang van zaken te evalueren uit oogpunt van wederzijds leereffect. Blijkens haar uitlatingen op de zitting leek klaagster er eerder aan vast te houden dat de supervisie met name vanwege beschouwing achteraf onjuist is. Ook gegeven het belang dat moet worden gehecht aan het vermogen van een medisch beroepsbeoefenaar tot zelfreflectie, acht het college een berisping de meest passende maatregel in dit geval. (...)

06

De beslissing

Het college

- verklaart klachtonderdeel a gegrond;
- legt de huisarts de maatregel op van berisping;
- verklaart de klacht voor het overige ongegrond; (...)

Deze beslissing is gegeven door P.J. van Eekeren, voorzitter, C.H. van Dijk, lid-jurist, B. van Ek, G.J. Dogterom en N.B. van der Maas, leden-beroepsgenoten, bijgestaan door Y.M.C. Bouman, secretaris, en in het openbaar uitgesproken op 25 augustus 2023. ●

Actuele uitspraken

Huisarts verstrekt patiënt geen afschrift medisch dossier

Klaagster is tijdens een vakantie in het buitenland gevallen, waarbij letsel aan haar enkel is ontstaan. Terug in Nederland heeft zij zich tot haar huisarts gewend. Klaagster wilde direct worden doorverwezen voor een foto, maar de huisarts wilde haar conform het beleid van de praktijk eerst zelf zien. Het college oordeelt dat dit een begrijpelijk, juist en binnen de beroepsgroep gebruikelijk beleid is. Dat de huisarts na een onaangenaam telefoongesprek met klaagster alsnog bewilligde in een foto, die achteraf niet de juiste bleek, kan de huisarts niet worden verweten. Klaagster verwijt de huisarts ook dat zij aanvankelijk geen gehoor heeft gegeven aan haar verzoek om het verslag van de foto door te sturen naar de fysiotherapeut van klaagster. Volgens het college heeft een patiënt recht op inzage in en een afschrift van zijn medisch dossier. Vanaf het moment dat klaagster liet weten een afschrift van de rapportage van de radioloog te willen ontvangen, had de huisarts dit verzoek moeten honoreren. Het uitblijven van een afspraak voor het herstelgesprek, zoals de huisarts ter zitting ook heeft erkend, geen reden dan wel excuus om het verslag van de radioloog niet spoedig aan klaagster toe te zenden. Dit klachtonderdeel is dan ook gegrond, maar het RTG acht de tekortkoming niet zodanig dat een maatregel moet worden opgelegd.

RTG Amsterdam, 20 oktober 2023

Arts overlegt behandeling met echtgenoot patiënt

Klaagster was onder behandeling bij de arts vanwege al langer bestaande pijnklachten in de onderrug die toenamen. Klaagster verwijt de arts dat hij telefonisch overleg heeft gevoerd met de echtgenoot van klaagster, zonder dat klaagster hiervoor toestemming had gegeven. De arts erkent dat hij telefonisch overleg heeft gevoerd met de echtgenoot over de behandeling aan klaagster, zonder dat klaagster hiervoor toestemming had gegeven. Het college is van oordeel dat dit behoudens bepaalde, uitzonderlijke gevallen, die hier niet van toepassing waren, niet is toegestaan. Waarschuwing.

RTG Amsterdam, 20 oktober 2023

→ De volledige tekst van deze uitspraak staat op medischcontact.nl/tuchtrecht. Log in, bekijk deze en eerdere uitspraken en discussieer mee.

Elke week selecteren KNMG-juristen opvallende uitspraken in het gezondheidsrecht. Een volledig overzicht kunt u vinden op medischcontact.nl/recht. Tegen uitspraken van regionale tuchtcolleges kan tot zes weken na de uitspraak nog hoger beroep worden aangekend.

